

Biotechnológiai zöldmezős beruházást terveznek

Emberi bőrsejtek, iparilag

Folytatás az 1. oldalról

– Alapvetően két irányban szeretnénk fejleszteni. A bőrt nagy kiterjedésben érintő sérülések, krónikus betegségek, keringési zavarok vagy cukorbetegség esetén a teljes bőrt kell pótolni, általában kisebbből nagyobbat kell „gyártani”. A bevett eljárás jelenleg – például egy lábszárfekélynél – az úgynevezett félvastag bőr átültetése, amikor mondjuk a combról vett bőrt ültetjük át a lábszárra. A combon óhatatlanul bőrhány keletkezik, a betegnek egymás után több műtéten kell átesni, kiesik a munkából. Az új technika azt eredményezi, hogy rutinszerűen, egy 2-3 centiméteres vágással veszünk a combról mindössze babérlevél nagyságú és alakú bőrrészt, amelyet a laboratóriumban megsokszorozunk, szaporítunk. A beteg a szövettanyésztés 2-3 hete alatt nyugodtan hazamehet, dolgozhat. A combján a sebe szebben gyógyul, nem lesz bőrhány. A kutatásfejlesztés egyik iránya tehát ez: hogyan lehet minél kisebb defektussal minél nagyobb bőrt nyerni.

– A másik irány, amikor nem teljes bőrt, csak valamely elemét kell tenyészteni, például festéks sejteket. Ennek a festékhány-betegség kezelésében lehet igen nagy jelentősége. Mind a teljes bőr, mind a festéks sejtek tenyésztése során kizárólag a beteg saját sejtjeinek – szaknyelven az autológ sejteknek – a tenyésztését kell érteni, és ennyiben is új eljárásról van szó. Hiszen bármilyen meglepő, sehol a világon nincs

A nagy felületen szükséges bőrpótláshoz elég lesz egy babérlevélnyi bőr a combról. Fotó: Karnok Csaba

még olyan bőrtenyésztési eljárás, amelyben ne használnának „idegen”, legtöbbször állati eredetű vagy kémiai anyagokat. A gazdaság, a befektetők eddigi óvatosságát ezzel is magyarázzák. Európában mindössze két-három bőrsejttenyésztő központ működik, a hozzánk legközelebbi a németországi Freiburg-ban.

A szegedi beruházásnak tehát azért is lehet üzleti sikert jósolni, mert itt új eljárással a beteg saját sejtjeit, idegen anyagok nélküli, teljes értékű bőrt szaporítanak. Ugyancsak gazdasági haszonnal kecsegtetnek a központ más, de

szintén alapkutatásokra támaszkodó termékei.

Az SZBK kutatói a betegségek kialakulásának okait, genetikai hátterét vizsgálják, az eredmények alapján pedig új DNS diagnosztikai eljárások szülehetnek. Például: igazolják, hogy egy nem gyógyuló seb kialakulásának hátterében genetikai eltérés húzódik meg, a „bűnös” génnek felismerésére kidolgoznak egy eljárást. Az új diagnosztikai módszert forgalmazzák a piacon.

A fizikusok szerepe is rendkívül érdekes. Nem mindegy, hogy mondjuk egy fekélyes seb milyen állapotban képes „befogadni” a

tenyésztett bőrsejteket. Meghatározott jellemzőkkel rendelkező ultraviola fénnel a fekélyek alapját kellően lehet tisztítani, az átültetett tenyésztett sejtek így biztosan megtapadnak. A kezeléshez megfelelő fényterápiás készülékeket lehet gyártani, amelyek kelendő áruk a piacon.

És itt már nem a kutatók és a gyógyítók, hanem gazdasági partnereik terepén járunk. Az ő feladataikról, valamint a szegedi centrumban létrehozni tervezett bőrbankról is tájékoztatnak a konzorcium tagjai, ma délután 4 órakor a Royal Szállóban.

SULYOK ERZSÉBET

Találmány és piac

SULYOK ERZSÉBET

Most, vagy soha – sóhajthatnak a szegediek. A nekirugaszkodás sóhaja sokat mond mindazoknak, akik hosszú évek óta mondogatják: az itt összpontosuló szellemi tőke is anyagi érték, ha jól használják. Mintha nem hitt volna nekik senki. A pénz nem mozdult rá a szellemi termékekre, a gazdaság ügyet sem vetett a tudósok találmányaira. Baj van a technológiai transzferrel, nemcsak erre mifelénk, hanem az egész országban – panasolta tavaly is az Európai Kiválósági Központ, a molekuláris biológiai kutatások legnagyobb hazai intézménye, a Szegedi Biológiai Központ első embere. Dudits Dénes főigazgató maga is kiváló kutató. Nemzetközi rálátása van a tudomány és a gazdaság összefüggéseire, egymástól függéseire. Ezért sürgeti nyilvánosan, ahányszor csak teheti, hogy az újdonságot tartalmazó szellemi termékeket gyakran nem is drága fejlesztéssel piaci terméké kell „varázsolni”. Ha nem, akkor behozhatatlan hátrányba kerülünk. Azon a világpiacra, amelynek legkelendőbb áruiban egyre nagyobb a szellemi érték aránya.

Nos, ez utóbbiból állítólag sok van, nekünk magyaroknak és nekünk szegedieknek. Mégis meg kellett tapasztalnunk, hogy szegény az ország, azon belül még szegényebb a régió. Hogy van ez?

Az utóbbi hónapokban mintha mégis, Szegeden is mozdulnának a dolgok. Nemrég arról számolhattunk be, hol tart a biogáz alapú kiserőművek létrehozását célul tűző program. Ez tipikusan arról szól, hogyan lehet a kutatási eredményt nagy anyagi haszonnal alkalmazni a gyakorlati életben. Az egyetem és a legnagyobb szegedi cégek fogtak össze – a trágyából biogázt nyernek, abból meg (bio)áramot.

Ma a tudósok és a gazdasági szervezetek újabb összefogását jelentik be: bőrsejttenyésztő központot fejleszt egy konzorcium Szegeden, amely a világpiacra hiányzó „terméket” gyárt és forgalmaz. A beteg saját sejtjeinek szaporításával, tárolásával (bőrbank), bőrátültetéssel foglalkozó, új diagnosztikai és gyógyító eljárásokat is forgalmazó laboratórium (zöldmezős beruházás lesz) a legmodernebb orvostudományi, genetikai és fizikai kutatási eredményeket hasznosítja. A fölhasznált tudományos újdonságok – csakúgy, mint a trágyát biogázzá alakító baktériumok „működése” – szegedi tudósok találmányai. Vagyis a helyi szellemi tőke végre helyben termel anyagi hasznót, mert a kutatásra fejlesztés következik és létrejön a nemzetközi piacon versenyképes termék. Ezt nevezi a világ technológiai transzfernek. És talán nekünk is érdemes lesz megtanulni.

Az FKGP Csongrád megyében is megújulásra készül

Kiköltöztek a kiskgazdák

Nincs megválasztott elnöke, sem székháza a szegedi kiskgazdáknak. A párt megyei alelnöke szerint nem szabad visszafogadni mindenkét.

Az áprilisi választási kudarcot követően lemondott a Független Kiskgazda Párt Csongrád megyei elnöke. *Pancza István* távozását követően december 31-ig *Csanády Jánosné*, korábbi főtitkár kinevezett elnökként vezeti a megyei szervezetet. Rá vár a feladat, hogy a tisztújításra összehívja a megyei választmányt.

Időközben a kiskgazdáknak ki kellett költöznüök szegedi Teleki utcai székházukból is, mivel a párt nem érte el az állami támogatáshoz szükséges 1 százalékot sem a parlamenti választásokon.

– Mindenhol tagrevíziót kell tartanunk és semmiképpen sem szabad mindenkit visszafogadni a pártba, aki annak idején elfordult a kiskgazda eszmeiségtől és kárt okozott az FKGP-nek –

mondta *Pesti Róbert*. A párt megyei alelnöke nem tagadja: kívánnak. Nem tudni, hogyan végződik az országos pártelnöki tisztért folytatott harc.

– Sem Torgyánhoz, sem Rétihez nem kötődünk, valljuk: olyan elnök kell, aki ki tudja mozditani nehéz helyzetéből a pártot. Most, hogy nincs állami támogatás, valóban zsebbe nyúlós dolog lesz kiskgazdának lenni. Olyan vezetés és olyan tagok kellenek, akik hajlandóak áldozni a pártért – szögezte le *Pesty Róbert*. Az alelnök ugyanakkor nem tagadta: még a megyei szervezetben is éles ellentét alakul ki ebben a kérdésben, hiszen például a szegvári pártvezetés igen szorosan kötődik a Torgyán-ellenes vonulathoz.

Pesty szerint mind a korábbi

megyei, mind a szegedi pártvezetők várákó állapontban vannak és nem vesznek részt aktívan a párt életében. Az alelnök úgy véli: az ő helyük a későbbiekben a vezetőség mellett felálló tanácsadó testületben van. A párt élére – mind országos, mind helyi szinten – igazi, karizmatikus egyéniségű politikusok kellenek. – Olyanok, mint az egykori szegedi elnök, *Hatvani Zoltán* és persze, új arcok is – tette hozzá.

A szegedi kiskgazdák rövid távú célja, hogy a Teleki utcában, a megszokott hely közelében új pártirodát nyithassanak és feléleszthessék a kiskgazdakörök mozgalmát. – Nekünk nem a bal-, hanem a jobboldalon kell szavazatokat szereznünk – határozta meg az irányt *Pesti Róbert*, aki egyébként alapító kiskgazda, hiszen 1989-ben lépett be a nagy múltú pártba.

K. B.

Pesti Róbert: Mielőbb találnunk kell egy méltó helyiséget a székház helyett.

Fotó: Miskolczy Róbert

Megyénkben biztosított a bíróságok működése

Milliárdokkal több jut majd ítélkezésre

Pénzhiánnyal küzd több magyarországi bíróság, ám Csongrád megyében nincsenek pénzügyi gondok, az ítélkezéssel járó összes költségre van a fedezet.

A fővárosi bíróság már-már csőd-közelébe került, a megyei bíróságok is hiányoznak a gondtalan működéshez szükséges forintok, ezért az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) utolsó tartalékait mozgósította, 690 millió forintot osztott szét a pénzzavarba került bíróságok között.

Ezt a nem éppen jó hírt a Népszabadság című napilap tette közzé: Mi pedig megnyugtathatjuk a Csongrád megyében élőket: bíróságaink nem kényszerülnek válságkezelésre, az ítélkezés minden anyagi feltétele adott – tudtuk meg *Heidrich Gábortól*.

A megyei bíróság elnöke elmondta: a magyarországi bíróságnak juttatott forintok egy külön fejezet képeznek a költségvetési törvényben. Az országgyűlés azonban csak azt az összeget határozza meg, amit az összes magyar bíróságnak szán. Arról már az OIT dönt, hogy egy-egy megyének mennyi pénzt juttat.

Ebben az esztendőben a magyar bíróságok 37 milliárd forintot használhattak fel, míg Csongrád megyének 1 milliárd 331 millió forint jutott. Azt azonban tudni kell – mondta *Heidrich Gábor* –, hogy a bíróságok gazdálkodásában több bizonytalansági tényező is felmerülhet. Így például nem tervezhető meg pontosan előre minden kiadás, mint ahogy a bevételek összege is változhat a előzetes számításokhoz képest. Éppen

Az emlékezetes ruzsai postablás tárgyalása is sokba került az adófizetőknek.

Fotó: Schmidt Andrea

ezért az OIT – nagyon helyesen – minden évben tartalékalapot képez, amiből az év végéhez közeledve juttat forintokat a bíróságoknak. A most szétosztott 690 millió forintból egyébként Csongrád megye is kapott 27 milliót, holott nálunk szó sem volt csőd-közelébe helyzetéről, ám ez a pénz még biztonságosabbá tette működésünket. De attól más megyékben, vagy a fővárosban sem kell tartani, hogy bármelyik bíróságon pénz hiánya miatt

szünetelne az ítélkezés – hangsúlyozta *Heidrich Gábor*.

A megyei bíróság elnökétől megtudtuk azt is, hogy jövőre várhatóan még kedvezőbb helyzetbe kerülnek bíróságaink, ugyanis a tervek szerint 12 milliárd forinttal több jut majd az igazságszolgáltatásra. Ebből 6 milliárdot a béremelésekre fordítanak majd, míg a másik 6 milliárdból fedezik – többek között – az ítélőbírák felállítását is.

BÁTYI ZOLTÁN